

Schriftlezing: 1 Tim. 5:17-25

17. Oudsten die goed leiding geven moeten dubbel worden beloond, vooral degenen die zich veel moeite geven voor de prediking en het onderricht.
18. De Schrift zegt immers: 'U mag een dorsend rund niet muilkorven' en 'De arbeider is zijn loon waard.'
19. Geef alleen gehoor aan een aanklacht tegen een oudste als die bevestigd wordt door ten minste twee getuigen.
20. Wie gezondigd hebben moet je in aanwezigheid van alle anderen terechtwijzen, zodat ook zij gewaarschuwd zijn.
21. Ten overstaan van God, Christus Jezus en de uitverkoren engelen roep ik je dringend op dit alles onbevooroordeeld en zonder enige partijdigheid in acht te nemen.
22. Leg iemand niet te snel de handen op, maak jezelf niet medeverantwoordelijk voor zijn zonden, zorg ervoor dat je rein blijft.
23. Drink niet alleen maar water, doe er vanwege je zwakke maag en je andere kwalen wat wijn bij.
24. Van sommige mensen zijn de zonden overduidelijk nog voordat erover geoordeeld wordt; bij anderen komen ze pas bij het oordeel aan het licht.
25. Zo zijn ook goede daden duidelijk zichtbaar; en wanneer ze dat niet zijn, blijven ze niet voor altijd verborgen.

Oudsten die goed leiding geven moeten dubbel worden beloond, vooral degenen die zich veel moeite geven voor de prediking en het onderricht. -

Gemeente van onze Here Jezus Christus, toen ik deze tekst las, dacht ik even: dat wordt een dure voor de kerkrentmeesters! Vooral degenen die zich moeite geven voor de prediking en het onderricht moeten dubbel worden beloond. 100 % salarisverhoging! Maar alle gekheid op een stokje. Het mag duidelijk zijn dat Paulus het opneemt voor de oudsten of ouderlingen in de gemeente en vooral voor degenen die vrijgesteld zijn voor de prediking en het onderricht.

We weten dat Paulus zelf niet of nauwelijks gebruik maakte van inkomen uit de gemeentes die hij stichtte. Paulus wilde als apostel zijn onafhankelijkheid bewaren t.o.v. de gemeentes waar hij kwam. Natuurlijk zal hem onderdak verleend zijn en zal men hem eten en drinken gegeven hebben als hij ergens verbleef. Maar in principe verdiende Paulus zelf zijn eigen kost als tentenmaker. Naast zijn evangelisatie en zendingsactiviteiten had hij dus gewoon een job om zijn brood te verdienen. Daarmee voorkwam hij dat men zou zeggen dat hij het evangelie zou verkondigen puur uit eigen gewin. Niemand zou dat ooit van hem kunnen zeggen.

Maar heel anders stond Paulus tegenover mensen een plaatselijke bediening hadden. Deze mensen die volledig in dienst waren van de gemeente om de gemeente te leiden moesten worden vrijgehouden door de gemeente. Er werd dus in hun levensonderhoud en dat van hun gezinnen voorzien door de bijdragen van gemeenteleden. Hoeveel mensen een gemeente op die manier in dienst had weten we niet. We weten wel dat er naast de vrijgestelde leidinggevendenden ook nog de weduwenstand was die door de gemeente werd onderhouden. Nu moet u zich daarbij niet voorstellen dat dit om grote bedragen ging. Veel zal ook wel in natura gegaan zijn, huisvesting, brood en wijn, kleding en medische zorg.

Maar dat Paulus dit gedeelte zo begint zal ook wel alles te maken hebben met het tegendeel dat er soms ook was. Er werd misschien niet altijd even goed voor de leidinggevendenden gezorgd. Het was misschien soms ook erg karig wat ze toegeworpen kregen. We hoeven in onze tijd nog niet zo heel erg lang terug dat ook predikanten maar heel karig bedeed werden. Zo'n honderd jaar geleden hadden predikanten maar een paar honderd gulden traktement per jaar. Voor het overige waren ze aangewezen op de liefdadigheid van wat boeren die met een half varken of wat eieren of melk het predikantsgezin ondersteunden.

Ik heb het zelf nog wel meegemaakt in de vorige gemeente dat een oude boer met een paar kannetjes melk op maandagmorgen langs kwam. Ik moest dan natuurlijk netjes dank u wel zeggen. Maar die kannetjes melk hadden ook de bedoeling om mij als kandidaatje op mijn fouten in de preek te wijzen en welke dingen ik toch vooral anders moest doen in de gemeente.

Die tijd is nu gelukkig voorbij. De kerk heeft voor haar dienaren de zaken goed geregeld, hoewel het voor de beginnende predikanten die vaak in hele dure energie-slorpende huizen moeten wonen met bijbehorende belastingen nog steeds geen vetpot is. Maar het moet ook iets zijn en blijven van roeping. Een dak boven je hoofd en voldoende eten en drinken moet voldoende zijn.

Opvallend is wel dat Paulus voor de beloning van dienaren des Woords de Schrift aanhaalt. U mag een dorsend rund niet muilkorven. Dat komt uit Deuteronomium 25. Alleen het tweede is een uitspraak van Jezus: de arbeider is zijn loon waard. Nu zouden we het loon alleen kunnen betrekken op predikanten en hun traktement. Maar ik denk toch ook dat Paulus dit breder bedoeld. Want de beloning van mensen ligt niet alleen in het materiele. Het gaat ook om het geestelijke. Mensen die goed leiding geven moet je dubbel belonen, betekent ook zoiets als: je moet voor die mensen waardering opbrengen en dat ook laten blijken. En dan betreft het alle oudsten, dus zowel degenen die alleen leiding geven als degenen die daarnaast ook nog eens zorgen voor de prediking en het onderricht.

Je had kennelijk twee soorten ouderlingen, een ouderling die de gemeente bestuurt en leiding geeft en een ouderling met een plus. Je zou kunnen zeggen een lerend ouderling. Ik weet uit het verleden dat de gereformeerde kerk hier ter plaatse ook zo iemand had die met enige regelmaat voorging. Was dat niet broeder Berkhout?

Hoe dan ook, ouderlingen die goed leiding geven zijn hun loon meer dan waard. Waardering voor wat je doet is erg belangrijk. Je begint niet aan een taak om de waardering, maar het helpt wel als mensen af en toe waardering uitspreken voor je werk. Wie heeft daar geen behoefte aan? Nu kun je dat uiteraard doortrekken naar alle taken in de gemeente. En de vraag stellen: geven we elkaar ook die waardering? Is het niet vaak zo dat je eerder iets hoort als iets verkeerd gaat, dan wanneer iets goed gaat? Kritiek is snel geleverd, op een dominee, op een kerkenraad, op een ouderling of een diaken of op wie dan ook die iets doet in de kerk.

Vroeger heette het een erebaantje als je in de kerkenraad kwam. Dat is het allang niet meer. Vroeger werd er tegenop gekeken, maar dat is ver verleden tijd. Maar dat zien we in de hele maatschappij. Er is weinig respect meer voor een ambt of bijzondere taak. Het aanzien van mensen die gezag dragen is zeer ernstig gedevalueerd. En het wordt ook niet meer zo geaccepteerd als iemand je ergens op wijst en je probeert in de goede richting te leiden.

Maar dat maakt het wel vandaag aan de dag heel moeilijk om de bijbelse taak van het opzicht over de gemeente als ouderling of predikant uit te oefenen, want wie ben jij nu helemaal? Het ambt is in onze moderne tijd enorm veranderd onder invloed van alle maatschappelijke ontwikkelingen. Waar kun je mensen nog op aanspreken, wat kun je wel en wat kun je niet zeggen. Het is soms op eieren lopen als je mensen wilt aanspreken op hun gedrag. Je moet vooral lief en aardig zijn en een beetje opzij kijken als je verkeerde dingen ziet, want ja, je bent gemeenteleden zo kwijt als je ergens iets van zegt. We hebben allemaal een auto en er zijn zat andere kerken in de buurt.

Is het ambt in onze tijd niet vaak versmalt tot alleen maar luisteren als je op huisbezoek bent. Nou is dat niet de slechtste eigenschap, want met luisteren begint alle goede pastoraat. Aandacht voor mensen is meer dan nodig in onze tijd. En geven we die aandacht niet veel te weinig aan elkaar? Het kan altijd beter! Maar hoe geef je naast aandacht ook geestelijke leiding aan mensen? Want daar zijn de oudsten, de ouderlingen toch ook toe geroepen, tot geestelijke leiding? Niet alleen in vergaderingen waar je besluiten moet nemen, maar ook in het contact met medegemeenteleden? In je bezoekwerk? Het is buitengewoon moeilijk, want de moderne mens is mondig en maakt zelf wel uit wat men gelooft of niet. Maar hoe krijg je dan nog het geloofsgesprek op gang, zonder in algemeenheden te blijven steken?

Toch moeten we weer terug naar het bijbelse model. Dat is niet een model van heersen over wat je ten deel is gevallen. Geestelijk gezag is niet een gezag dat je dwingend aan mensen kunt opleggen. Alleen de heilige Geest kan mensen overtuigen. Geestelijke leiding kan alleen daar gegeven worden waar de heilige Geest de ruimte krijgt en waar je elkaar respecteert in de taak en roeping die God gegeven heeft. U voelt wel dat het gaat dus om een wisselwerking tussen u als gemeentelid en hen die namens u en daarmee namens God geroepen zijn om leiding te geven.

Nou ik denk dat de meeste ouderlingen dat ook met knikkende knieën doen, omdat ze net als u ook gewone gemeenteleden zijn, die vaak schoorvoetend een ambt aanvaarden. Je moet er ook een beetje in groeien. Het kost tijd om je weg er in te vinden. Maar een stukje erkenning van het ambt en ruimte geven kan geweldig helpen om iemand ook in de gelegenheid te stellen erin te groeien.

Nu laat Paulus ook een andere kant zien. Naast goede leiding kan er ook slechte leiding zijn. En slechte leiding brengt Paulus niet in verband met onervarenheid maar met zonde. Ambtsdragers zijn ook mensen die zondigen. En soms wordt dat openbaar. Dan is er ineens een aanklacht tegen een ouderling of predikant.

Maar daar moet je heel voorzichtig mee zijn zegt Paulus. Een aanklacht moet tenminste door twee getuigen bevestigd worden. Dat is een bijbelse regel. Er moet wel grond voor zijn en bewijslast. Dingen moeten goed uitgezocht worden voor er een uitspraak komt. Dat is echt niet alleen iets van Paulus tijd. Ik heb daar als voorzitter van de classis alles mee te maken gehad. Met predikanten die uiteindelijk uit hun ambt gezet zijn. Met vaak langdurige en dramatische processen die veel nacht en gemoedsrust rust hebben gekost. Maar Paulus zegt, je kunt niet zomaar op verhalen afgaan van mensen. Je moet wel dingen goed uitzoeken of ze zo zijn. En zo laat hij Timoteus ambtsdragers in bescherming nemen.

Als je leiding geeft moet je onpartijdig kunnen oordelen. Woord en wederwoord horen. Niet afgaan op één bericht, alle partijen horen. Advies inwinnen van getuigen. Wij hebben daar in onze kerk gelukkig allerlei instanties voor. Zoals de visitatoren, ouderlingen, predikanten die op huisbezoek gaan bij gemeentes. Bijzondere visitatie als er problemen zijn.

Paulus heeft in zijn tijd al e.e.a. proberen te regelen. Ook als het gaat om de bevestiging van ambtsdragers. Leg iemand niet te snel de handen op. En dan gaat het niet over genezing of zegening, maar in dit verband om het bevestigen in een ambt. Iemand moet onbesproken van gedrag zijn als je hem of haar in een ambt bevestigt. Anders is alle geloofwaardigheid weg. Het is dus goed eerst even aan u als gemeente te vragen of er geen bezwaren zijn tegen de bevestiging. Je moet niet overijld te werk gaan.

Dat is ook ter bescherming van de gemeente, maar ook degenen om wie het gaat. Kennelijk had Timoteus er maagpijn van. Misschien was hij wel onder druk gezet om mensen als oudste te bevestigen waar hij gezien hun levenswandel grote vraagtekens bij had. Hij was een wat onzekere jongeman, die soms twijfelde aan zijn gezag in de gemeente. Paulus is hier een echte pastor als hij Timoteus tussendoor nog even een middeltje tegen zijn maagkwaal aanbeveelt. Verantwoordelijkheid kan als een steen op je maag gaan liggen.

Je kunt ook verkeerd met een ambt om gaan, teveel dingen jezelf aantrekken, je onmachtig voelen als je geen grip hebt op bepaalde zaken. Als je verkeerde dingen ziet gebeuren. Je kunt over verantwoordelijk zijn. Je schuldig voelen. Het moet zoiets met Timoteus geweest zijn. Maar Paulus stelt hem uiteindelijk gerust. Van sommige zonden is het overduidelijk. Maar andere moet je maar aan God overlaten, die komen pas bij het oordeel aan het licht. Daar kun jij niks aan doen.

En geldt hetzelfde niet voor goede daden? Sommigen zijn heel duidelijk zichtbaar, terwijl andere goede daden in het verborgene blijven. Maar niet voor altijd. God zal ze uiteindelijk belonen. Met andere woorden: je hoeft het niet allemaal op je nek te nemen. Laat het oordeel over ieders werk maar aan God over. Wat verborgen is, goed of kwaad komt aan het licht bij God die loon geeft of bestraft. God die in het verborgene ziet zal uiteindelijk oordelen als zonden niet zijn beleden en de ander niet om vergeving is gevraagd.

Wat mochten we leren vandaag? Ambtsdragers hebben een voorbeeldfunctie. Zowel bij slechte als goede daden geldt dat sommige dingen openlijk aan het licht komen of zichtbaar zijn. Als dat het geval is dan geldt het elkaar in liefde vermanen of het elkaar in liefde 'belonen', want een arbeider is zijn loon waard. Maar andere zaken, slechte of goede blijven wellicht verborgen, maar ook die komen evenzo goed eenmaal aan het licht voor God.

Bas en Ine, in alle kwetsbaarheid mogen jullie je ambt vervullen. Waar er dingen mis gaan in het leven van gemeenteleden mag biddend om vergeving worden gevraagd, of advies of leiding worden gegeven in een gesprek. En waar soms grote inspanning wordt verricht uit liefde voor de gemeente en liefde voor de Heer, inspanning die niet wordt opgemerkt, zal de Vader dit ook niet vergeten. Eenmaal zal het openbaar worden. Je mag je in je ambt gedragen weten door het werk van de heilige Geest, door de Heer die met je meegaat. Door de gebeden van de gemeente. Je ontvangt niet altijd de waardering voor wat je doet, maar God in de hemel ziet in het verborgene.

En Hij neemt je met al je zwakheid en kracht zoals je bent. Uit zijn kracht mag je werken in leven in zijn wijngaard. Amen.